

СИСТЕМА РАНЬОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ РИЗИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

*Марія Бардадим, к.е.н., доцент,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

У сучасних умовах воєнної нестабільності питання забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств набуває критичної ваги. Одним із ключових інструментів мінімізації загроз є побудова системи раннього попередження ризиків, що дозволяє завчасно виявляти потенційні небезпеки та оперативно реагувати на них.

Система раннього попередження ризиків передбачає безперервний моніторинг внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства з метою виявлення негативних тенденцій ще на ранніх стадіях. Своєчасне інформування управлінської ланки про можливі ризики забезпечує прийняття обґрунтованих рішень щодо їх мінімізації або запобігання. Формування системи раннього попередження ризиків передбачає проходження кількох ключових етапів. Першим кроком є ідентифікація ризиків, що передбачає виявлення можливих загроз у всіх сферах діяльності підприємства. Наступним етапом є їх кількісна та якісна оцінка, що дозволяє ранжувати ризики за рівнем важливості. Третім етапом виступає розробка механізмів реагування на виявлені загрози, а четвертим – безперервний моніторинг ризикових факторів і регулярне оновлення інформації.

Оцінка ризиків є важливим етапом побудови системи раннього попередження. Найпоширенішими методами є експертні оцінки, аналіз чутливості, сценарне планування, побудова матриці ризиків, а також застосування математичних моделей прогнозування. Залежно від специфіки підприємства та галузі можуть комбінуватися кілька методів одночасно для досягнення найбільш достовірних результатів. У сучасних реаліях підприємства стикаються з новими типами ризиків. Серед найбільш поширених варто відзначити: збої у постачанні сировини та комплектуючих, ризики пошкодження інфраструктури, коливання валютного курсу, зміни у законодавстві, блокування логістичних маршрутів, втрату кваліфікованих кадрів через мобілізацію або міграцію, а також загострення конкурентної боротьби на ринку.

Після ідентифікації та оцінки ризиків важливо розробити ефективні механізми реагування. До таких механізмів належать: уникнення ризику (відмова від ризикової діяльності), передача ризику (страхування, аутсорсинг), мінімізація впливу (розробка планів аварійного реагування) та прийняття ризику (готовність до можливих втрат за умов їх мінімізації). Ретельне планування заходів дозволяє не лише зменшити шкоду від реалізації ризиків, але й підвищити оперативність дій у кризових ситуаціях.

Цифрові технології відкривають нові можливості для управління ризиками. Зокрема, використання систем штучного інтелекту та машинного

навчання дозволяє автоматизувати процес збору та аналізу інформації про ризики. Програмні рішення для моніторингу фінансових потоків та зовнішнього середовища допомагають виявляти потенційні загрози ще до їхнього виникнення, що значно підвищує оперативність реагування.

Ефективна система раннього попередження ризиків є ключовим елементом сучасного управління підприємством. Вона сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства шляхом своєчасного виявлення потенційних загроз, аналізу їх можливих наслідків та впровадження превентивних заходів для мінімізації негативного впливу. Завдяки цьому підприємство може уникнути або значно знизити збитки у разі виникнення несприятливих подій, зберегти стабільність фінансових потоків і забезпечити безперервність операційної діяльності.

Крім того, наявність такої системи позитивно впливає на ділову репутацію підприємства, оскільки свідчить про його відповідальне ставлення до ризиків та проактивну позицію в управлінні ними. Це підвищує довіру з боку інвесторів, партнерів і клієнтів, що, у свою чергу, відкриває додаткові можливості для розвитку бізнесу та залучення ресурсів.

Запровадження системи раннього попередження ризиків також забезпечує підприємству довгострокові конкурентні переваги. Воно стає більш гнучким та адаптивним до змін у зовнішньому середовищі, здатним оперативно реагувати на виклики, ефективно управляти кризами та використовувати ризики як джерело нових можливостей. Таким чином, така система є не лише інструментом захисту, а й засобом стратегічного зростання підприємства в умовах високої невизначеності та динамічності сучасного ринку. Система раннього попередження ризиків виступає критично важливим елементом сучасного антикризового управління підприємствами. Її ефективне функціонування дозволяє суттєво підвищити рівень фінансово-економічної безпеки, забезпечити адаптацію до умов зовнішніх загроз та підтримувати безперервність бізнес-процесів навіть в умовах нестабільного середовища.

Література:

1. Васильєва Н. Механізми забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах нестабільності // Економіка та держава. – 2023. – №4. – С. 22–26.
2. Губарик О. Управління ризиками як складова системи фінансової безпеки підприємств. // Фінанси України. – 2024. – №1. – С. 48–53.
3. Павлова Г. Системи моніторингу ризиків у стратегіях антикризового управління. // Бізнес Інформ. – 2024. – №2. – С. 35–40.
4. Ковальчук Т. Технології аналітики великих даних у процесах управління ризиками підприємств. // Бізнес і безпека. – 2024. – №3. – С. 15–19.